

as években négy téglasor alá kb. 35 cm mélységben (a járósinttől számított) egy 5 cm vastag habarcsréteg került. Ez alatt további három sor téglá helyezkedik el 55–60 centiig, ezek a téglák hosszabbak, de méretük ezeknek is változó, mint a fentieké. Az eredeti, Árpád-kori döngölt agyagalapozás 60 cm mélységtől kezdődött. A döngölt agyag alatt minden esetben megfigyeltünk egy sor téglaszerű, kis kocka alakú égetett agyagréteget, közvetlenül az altalaj felett.

A most álló falakat teljesen az egykori alapozásra építették. A szentélynél ma is megfigyelhető a kétvállas forma. A szentély és a hajó találkozásának beszögellése után 80 centire ismét egy beugró szöglet következik, és innen folytatódik tovább a szentély fala.

A templom É-i oldalán a 13. századi fal és a ma is álló fal csatlakozásának vonalában bukkantunk az Árpád-kori templom Ny-i zárófalának alapozására, amely a többihez hasonlóan döngölt agyagból készült, alatta pedig a paticsos téglaszerű réteg következett. Azonban nem lehetett hosszabban megfigyelni, mert a középkori és újkori bolygatások egyaránt elbontották. Már a késő középkorban megbolygatták, ugyanis két temetkezés, melyeket a templomon belül találtunk, éppen ezt a Ny-i zárófal alapozást vágta át. A templomon belül az újkori bolygatás mértéke is igen nagy volt, átlagban 1–1,5 m mélységig figyelhető meg az a laza, nagyon homokos, törmelékes (tégla, habarcs, csont) réteg, amit az újkori bolygatás eredményezett. Ezt már egy keményebb, de szintén törmelékes réteg követett az altalajig, ez a középkori bolygatások következménye.

Feltártunk még három Árpád-kori és három késő középkori temetkezést. Tájolásuk Ny–K-i és mind bolygatott, csak részleges vázak voltak. Kettő a templomban, az egykori Ny-i fal alapozásán kerültek elő. Két Árpád-korit és egy késő középkorit az 1. kutatóárokban, a szentélynél, egy másikat pedig a 3. kutatóárok legalján találtunk. Az 1. kutatóárokban lévő késő középkori részleges váz az Árpád-koriaktól feljebb helyezkedett el, felette koporsószeget is találtunk a földben, medencéjére hajlított jobb kezének középső ujján egy bronzgyűrűt fedeztünk fel.

KOVÁCS ENIKŐ

537. Törökbálint, Tükör-hegy (KÖH 11912)

(Pest megye) Ró, Á

A Nádasdy út 1., 4. számú telkek I. ütemtervhez tartozó területén (4354/1, 4354/4 hrsz.) 2010. július 29. és szeptember 23. között végeztünk megelőző feltárást, ami 55 régészeti jelenséget eredményezett. A jelenségek közül 3 földbe mélyített ház, 3 kemence, 6 tűzhely, 10 árok és 33 gödör. Közülük 3 datálható a római korra, további 2 lelet nélküli jelenség fekvése, betöltése alapján valószínűleg szintén a római korból származik; 32 régészeti objektum egyértelműen Árpád-kori, és további 18, lelet nélküli objektum valószínűleg szintén az Árpád-kori telep része.

A terület legkorábbi régészeti maradványai a római korból származnak. Két római bronzpénzt, néhány római kerámiatöredéket, római tetőcserép töredékét találtuk az árkokban. Az árkok betöltésében talált apró köves foltok alapján feltehető, hogy ezek az árkok falak maradványai lehettek, amelyeket az Árpád-korban teljesen elbontottak. Sok faragott követ találtunk az Árpád-kori objektumokban, kövekkel rakták körbe az egyik tűzhelyet, és két kemencét. Egy kemence kövei között római tetőcserép töredéke is feküdt.

A terület legtöbb és legfontosabb régészeti jelenségei egy Árpád-kori telep részletei. A településből 3, egymástól távol fekvő, földbe mélyített házat, a házakhoz tartozó munkagödröket, tárológödröket, kemencéket, tűzhelyeket és a telkeket elválasztó árkokat találtuk meg. Mindhárom ház sarkában kemence állt. Az egyikben megmaradt a kemence ívelt szája. Egy másik külső oldalt kövekkel erősítették meg, de a kemence belső oldala mellett is találtunk kisebb köveket. Az egyik ház közepén megmaradt a döngölt agyagpadló foltja, a padló részletet Árpád-kori kerámiatöredékek és egy vaskés borította. A házban viszonylag sok leletet találtunk, a kerámiatöredékek, állatcsontok, vastöredék mellett egy ép őrlőkő és őrlőkőtöredékek kerültek elő. Egy másik házban, a ház padlójába vájt sekély mélyedésben Árpád-kori cserepek mellett egy ezüstözött bronzgyűrűt találtunk. A 49. házról feltűnően kevés lelet került elő, a házat valószínűleg teljesen „kitakarított” állapotban hagyták el a lakói.

A gödrök közül munkagödörként használhattak három objektumot; mindhárom mérete, alakja, betöltése nagyon hasonlított egymáshoz. Kb. 3×3 m nagyságú, négyzet alakú, szabályos, egyenes aljú, egyenes, függőleges oldalú gödrök. Kettőnek az aljába egy kicsi, teknő alakú gödrök vájtak, a gödrök sarkában tűzhely maradványai feküdtek.

Az egykori település jellegzetes objektumai a 80–110 cm mély, ívelt oldalú gödrök, amelyek valószínűleg tárológödrök lehettek. Az egyik gödör alján, pontosan a gödör közepén, egy sekély mélyedésben vassarló feküdt. Egy másik gödör alján, a gödör közepén egy őrlőkövet találtunk.

KOVÁCS ÁGNES – RAJNA ANDRÁS

538. Törökszentmiklós-Surjány, Morostó-part (Homokbánya)

(KÖH 65460)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye)

U, R, B, Szk, LT, Sza, Ge, Á

2010. március–áprilisban megelőző feltárást folytattunk az ismert lelőhelyen, mivel a tulajdonos a lelőhelytől D-re homokbányát nyitott. A lelőhely Törökszentmiklós-Surjány legszélső házaitól K-re, közvetlenül a Tisza árterületének (Morostó) szélén, egy ÉK–DNy irányú, intenzív magasparton található.

A lelőhelynek csak a D-i szélén folyt a feltárást, három egymás melletti, de közvetlenül nem kapcsos-